

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
253/2016	Fylkesrådet	16.08.2016

Høring - Småkraftpakke Sørfold - 4 småkraftverk

Sammendrag

I denne saken gir fylkesrådet i Nordland uttalelse til bygging av fire små vannkraftverk i Sørfold kommune. Sakene er lagt fram som en pakke, «Småkraftpakke Sørfold». Uttalelsen går til Norges vassdrag- og energidirektorat (NVE) som er den myndigheten som kan gi tillatelse til slike utbygginger. I saker hvor det fremmes innsigelse, vil disse avgjøres av Olje- og energidepartementet hvis innsigelsen ikke tas til følge av NVE.

Fylkesrådets uttalelse er basert på regional politikk slik denne er formulert blant annet i «*Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*» vedtatt av fylkestinget i sak 13/12 februar 2012.

Fylkesrådet **fraråder** Norges vassdrag- og energidirektorat (NVE) å gi konsesjon til å bygge kraftverkene Mørsvik, Kobbskarelva og Nevervatnet. Hovedbegrunnelsen for frarådingene er negative konsekvenser for reinens flyttlei, landskap, den rødlistede arten ål og en bekkekløft av middels verdi.

Fylkesrådet **fremmer innsigelse** til planene for Blåmann kraftverk med hjemmel i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 24 tredje ledd, jf. reglene om innsigelse i plan og bygningsloven §§ 5-4 og 5-6. Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er at kraftverket vil ha negative konsekvenser for landskap av svært stor verdi, hele kraftverket vil etableres i snaufjellet. I tillegg vil det i liten grad bidra til kraftproduksjon om vinteren, når det er størst behov for strøm.

Bakgrunn

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har sendt på høring søknader om å bygge fire små vannkraftverk i Sørfold kommune, jf. figur 1. Søknadene skal behandles etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven og gjelder tillatelse etter vannressursloven § 8. Nevervatnet kraftverk skal i tillegg behandles etter vassdragsreguleringsloven ettersom Kjølvikelva er planlagt overført til Nevervatnet. Ettersom småkraftpakka inneholder færre enn fem kraftverk, tilligger det fylkesrådet å gi uttalelse i saken. Men ifølge delegasjonsreglementet skal saker etter vassdragsreguleringsloven behandles i fylkestinget. Det har blitt sendt anmodning til NVE om utsatt høringsfrist, da neste fylkesting er 3.-5. oktober. NVE avsto denne søknaden. Saken behandles derfor i fylkesrådet i henhold til delegasjonsreglementet vedtatt i FT-sak

52/16 pkt 6.6, hvor fylkesrådet gis myndighet til uttalelse når tidsfrister ikke muliggjør behandling i fylkestinget. Høringsfristen er 7.juli, men Nordland fylkeskommune har fått utsatt frist til 16. august.

De fire søknadene kommer fra tre ulike kraftselskap og en grunneier: Veiski vannkraft DA, Nevervatnet kraft AS, Norges småkraftverk AS, og Gjermund Simonsen. Veiski vannkraft DA eies av Siso Energi AS (51%) og Statskog energi Veiski AS (49%). Nevervatn kraft AS eies av ISE Produksjon AS og Statskog Energi AS. Norges småkraftverk AS er en del av det norske energiselskapet Scanergy AS.

Sakene er lagt fram som en pakke, «Småkraftpakke Sørfold». NVE behandler søknader gruppevis etter geografisk plassering for å kunne se sumvirkninger av omsøkte tiltak og for å effektivisere saksbehandlingen. Fordelen med en slik behandling er at man kan vurdere den samlede effekten av flere utbygginger i samme område samtidig.

Tabell 1 gir en oversikt over søknadene som er sendt på høring. Figur 1 viser kraftverkenes geografisk plassering.

Tabell 1. Oversikt over omsøkte kraftverk i Sørfold kommune, med årlig produksjon (GWh) og pris for utbygging per kWh.

<i>Kraftverk</i>	<i>Årlig produksjon (GWh*)</i>	<i>Utbyggingspris NOK/kWh</i>
<i>Mørsvik</i>	<i>5,7</i>	<i>3,1</i>
<i>Kobbskarelva</i>	<i>4,28</i>	<i>3,87</i>
<i>Blåmann</i>	<i>10</i>	<i>5,9</i>
<i>Nevervatnet</i>	<i>22,4</i>	<i>4,2</i>

*Med et forbruk på 20.000 kWh i året, vil et kraftverk på 2 GWh dekke behovet til ca. 100 husholdninger.

Figur 1. Kart over omsøkte kraftverk i småkraftpakke Sørfold.

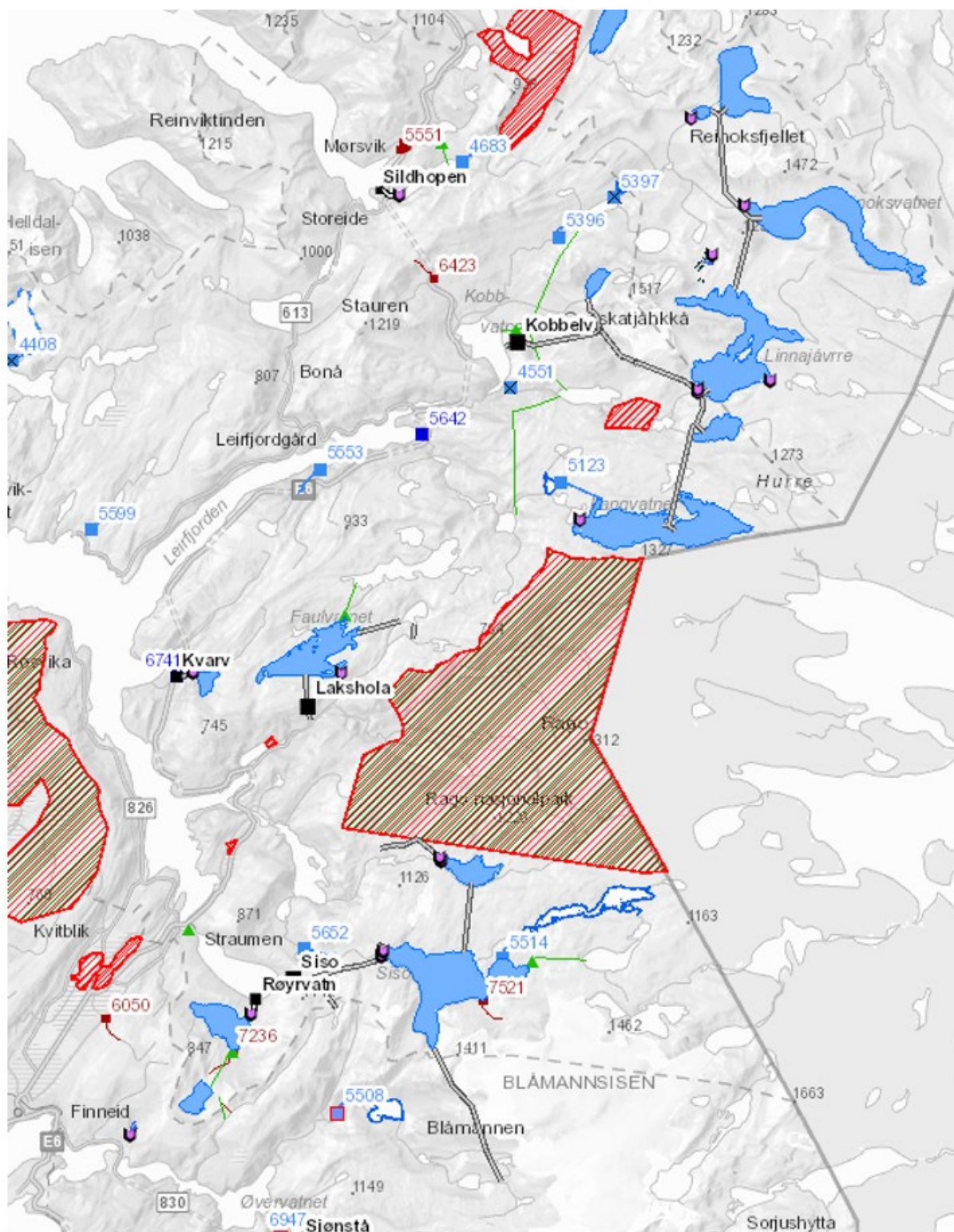
Eksisterende kraftverk i kommunen

Tabell 2 og figur 2 gir en oversikt over eksisterende og planlagte kraftverk i Sørfold.

Tabell 2. Oversikt over kraftverk som er i drift, under bygging eller gitt konsesjon i Sørfold kommune.

Navn på kraftverk	Installert effekt - Årlig produksjon (GWh)	Fase
Sildhopen	0,5 MW	I drift
Kobbelv	300 MW – 743 GWh	I drift
Baggfossen minikraftverk	0,13 MW – 0,70 GWh	Under bygging
Kvarv	1,8 MW – 8,3 GWh	I drift
Lakshola	30 MW – 108 GWh	I drift
Siso	180 MW - 912 GWh	I drift
Røyrvatn	2,7 MW – 7 GWh	I drift
Lisjvasselve	2,6 MW – 8,46 GWh	Gitt konsesjon
Raukforsen	5MW – 13,40 GWh	Gitt konsesjon
Storvikelve	2,9 MW – 8,9 GWh	Gitt konsesjon
Styrkesneselve	1,34 MW – 5 GWh	Gitt konsesjon
Veiski	4,9 MW – 20,20 GWh	Gitt konsesjon
Fagerbakken	4,9 MW – 16,60 GWh	Gitt konsesjon

I tillegg til disse kraftverkene er mange vann i Sørfold preget av overføringer til kraftverkene. Samlet installert effekt i dag er 516,93 MW. Dersom alt bygges ut blir samlet installert effekt på 536,77 MW. Årlig produksjon i dag er på ca. 1779 GWh. Dersom alt bygges ut blir den 1851,56 GWh.

Figur 2 viser utbygde kraftverk (svart firkant (tilsvarende kraftstasjon)), kraftverk som er gitt konsesjon (lys blå), omsøkte kraftverk (rød) og verneområder (skravert rødt). Verneområder på Svensk side er ikke illustrert i figuren.

Nettilknytning

Nord-Salten kraft AS (NOR) er netteier i området for Mørsvik kraftverk og Kobbaskarelva kraftverk. På grunn av mange pågående småkraftprosjekter i området vil Nord-Salten Kraft AS avvente til en eventuell konsesjon foreligger før de uttaler seg om kapasitet, og fordeling

av kostnader. Foreløpig er det ikke plass i sentralnettet til Statnett.

«Ut fra dagens kraftsystem har vi ikke plass for å motta kraft fra de mange planlagte småkraftverk, herunder Kobbskarelva kraftverk. Vi er helt avhengig av å få nettilknytning til Statnetts sentralanlegg i Kobbelv. En nett-tilknytningsavtale må derfor settes i bero inntil Statnett foretar investeringsbeslutning.»

ISE Produksjon AS er netteier i området ved Nevervatnet kraftverk. I konsesjonssøknaden er det foreslått flere alternative løsninger for nettilknytning, fordi innmating mot overliggende nett er uavklart.

Jord/sjøkabel fra Blåmann kraftverk kobles til kabel fra Veiski kraftverk. I forbindelse med Veiski kraftverk vil 22 kV-nett fornyes mot Lemmen, hvor man knytter seg til 132 kV nivå. Økonomien i Blåmann kraftverk er avhengig av at Veiski blir bygget.

Problemstilling

For en fullstendig oversikt over tiltakenes konsekvenser for tema i *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland* og fylkesrådets vurdering, vises det til vedlegg 1 til 4. Her inngår også eventuelle uttalelser fra andre instanser om kraftverkene. Konsesjonssøknader for kraftverkene følger også som vedlegg. Den følgende teksten gir en oversikt over de samlede problemstillingene knyttet til småkraftpakke Sørfold.

Konsekvenser for naturmangfold

Tabell 3 viser viktig naturmangfold som potensielt blir berørt av de planlagte kraftverkene. Det kommer fram at tiltakene spesielt vil berøre rødlistearter.

Tabell 3. Berørt naturmangfold fordelt på de ulike kraftverkene.

Tema	Mørsvik	Kobbskarelva	Blåmann	Nevervatnet
Rødlistede arter	X	X	X	X
Fossesprøytsone				
Bekkekløft				X
Andre viktige naturtyper				

Anadrom fisk	X	X		
--------------	---	---	--	--

Samlet effekt for fylkeskommunens forvaltningsområder – kulturminner, friluftsliv, vannforvaltning, reiseliv og landskap.

Kulturminner

Ingen av de planlagte tiltakene synes å være i konflikt med fredete kulturminner. For Mørsvik kraftverk må imidlertid trase for nedgravd rørgate tilpasses, slik at denne ikke kommer i konflikt med den tyske bunkeren på Forrbakken, fra 1944. Denne regnes som et krigsminne av regional verdi.

For alle prosjektene vises det til tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd.

Forholdet til Regional plan for vannforvaltning i vannregion Nordland og Jan Mayen

Kraftverkene er planlagt i vannforekomster som ligger innenfor vannområdene Nord-Salten og Skjerstadvfjorden. I vannområdet Nord-Salten er det 375 elve- og innsjøvannforekomster, og 47 av disse er allerede en sterkt modifisert vannforekomst. I vannområde Skjerstadvfjorden er det 297 elve- og innsjøvannforekomster, og 42 av disse er allerede sterkt modifiserte vannforekomster. I tråd med vannforskriften og den regionale planen, skal alle vannforekomstene som hovedregel ha god kjemisk og økologisk tilstand innen 2021 (inneværende planperiode). Kraftverkene Mørsvik, Kobbaskarelva og Blåmann er alle planlagt i elver hvor dagens tilstand er god og miljømålet nådd.

Det planlagte kraftverket Nevervatnet vil påvirke vannforekomster som i dag allerede er negativt påvirket av menneskelig aktivitet. Dette er knyttet til overføring av Kjølvikelva; regulering av Nevervatnet og Røyrvatn uten slipp av minstevannføring. Redusert vannføring i Kjølvikelva kan medføre en konsekvens for Øvrevatnet som i dag er påvirket av avrenning fra gruver/deponering.

Landskap

De fire omsøkte kraftverkene vil alle påvirke forskjellige landskapstyper. Landskapstypene varierer fra brelandskap, over til åpent dallandskap med innsjøpreg til nedskåret fjordlandskap. Noen områder bærer tydelige preg av tekniske inngrep, mens andre områder har et sterkt naturpreg. Områdene med sterkt naturpreg gjelder særlig for områder i høgfjellet, hvor spesielt inntakene til kraftverkene er planlagt etablert i snaufjellet. For kraftverket Blåmann vil hele tiltaket etableres i snaufjellet, og det kan ta opptil 50 år før området er revegetert. Dette vil føre til store og varige sår i landskapet. Rørgate i tunnel bidrar til å redusere de negative konsekvensene av tiltak i snaufjellet. Dette er planlagt for Nevervatnet kraftverk. For de områdene som allerede er påvirket av inngrep vil det imidlertid ikke være grunn til å tro at utbyggingen av kraftverk vil endre landskapstypen vesentlig.

Landskapskartleggingen har blitt utført etter at den regionale småkraftplanen ble ferdigstilt.

Det nye kunnskapsgrunnlaget gjør at vi nå har en større forutsetning for å vurdere og sammenligne landskapet i Nordland, noe som var mangelfullt da planen ble vedtatt. De nye verdivurderingene skiller seg noe fra de i småkraftplanen, ettersom verdien *svært stor* ikke er inkludert i retningslinjene. Vurderingen av Blåmann kraftverk er derfor noe strengere enn hva småkraftplanen skulle tilsi.

Friluftsliv

Alle tiltakene vil etableres i områder som er kartlagt som *viktige* eller *svært viktige* friluftslivsområder. For alle kraftverkene er det bare deler av tiltaket som vil berøre disse områdene. På den måten er påvirkningen begrenset. Spesielt skiløypa av regional verdi ved Kobbskarelva, er det viktig at ikke blir negativt påvirket av omsøkt kraftverk.

Andre instansers uttalelse

Eventuelle uttalelser fra andre instanser vil legges ved saken dersom disse foreligger før behandling i fylkesrådet.

Fylkesrådets vurdering av samlede effekter av småkraftpakke Sørfold

Fylkesrådets vurdering av søknadene

Fylkesråden vil påpeke at det i flere av søknadene er mangelfulle opplysninger om miljøverdiene, og i noen tilfeller feil i søknaden. Mangel på informasjon medfører lengre saksbehandlingstid hos fylkeskommunen. Fylkesråden vil be om at søknader som sendes på høring i framtiden er godt opplyst og uten relevante mangler.

Positive samfunnsvirkninger

Dersom de fire kraftverkene bygges som omsøkt, vil det medføre en total produksjonsøkning på ca. 42,4 GWh ny fornybar energi, hvorav størsteparten produseres i sommersesongen. Dette tilsvarer det årlige forbruket til ca. 2110 husstander. Nordland fylke har et stort overskudd på elektrisk kraft. De fire omsøkte kraftverkene er ikke nødvendig for å dekke et lokalt eller regionalt behov for fornybar energi. Fylkesråden er likevel positiv til økt produksjon av fornybar energi, noe som også er i tråd med regionale og nasjonale mål. Fortrinnsvis mener fylkesråden at eksportert fornybar energi bør bidra til å erstatte ikke-fornybar energi.

Fylkesråden ser at små vannkraftverk sysselsetter svært få i driftsfasen. Ofte anslås det i konsesjonssøknader et behov for 0,25-0,30 årsverk i driftsfasen. Hvis alle fire kraftverk i Sørfold blir gitt konsesjon, kan man forvente til sammen ca. 1 – 1,2 årsverk i driftsfasen. I anleggsfasen (1-2 år) anslås det ofte et behov for mellom 5 og 10 arbeidere, noe som vil utgjøre mellom 20 og 40 sysselsatte dersom alle kraftverkene bygges ut.

Det er vanskelig å vurdere den lokale og regionale verdien av inntektsskatt og overskuddsskatt. Fylkesråden ser at disse skattene vil variere fra år til år, og avhenger av de ansattes skattekommuner og plassering av selskapenes hovedkontor.

Konsekvenser for miljø og andre arealbruksverdier

Alle kraftverkene i småkraftpakke Sørfold er planlagt i områder som benyttes av reindriften. Mørsvik og Kobbaskarelva kraftverk vil ligge i Stajggo – Habmer reinbeitedistrikt, mens Blåmann og Nevervatnet vil bygges i Duokta reinbeitedistrikt. Kobbaskarelva og Nevervatnet vil begge etablere installasjoner i flyttleier for rein. § 22 i reindriftsloven sier at «reindriften flyttleier må ikke stenges». Fylkesråden mener at det ikke skal tillates utbygginger som kan gi permanente hindringer for viktige flyttleier. Både Blåmann og Nevervatnet kraftverk vil påvirke områder som reinen benytter som vinterbeite. Vinterbeite er minimumsfaktoren og er det årstidsbeitet som avgjør hvor mye rein det kan være i hvert enkelt reinbeitedistrikt. Ettersom det i dag er flere utbygginger i vinterbeite, og planlagt flere, må de samlede konsekvensene for vinterbeite vurderes før en konsesjon kan gis.

Totaleffekten av mange små inngrep og forstyrrende aktiviteter i reinbeiteland er oftest langt større enn virkningene av de enkelte inngrepene skulle tilsi. Tap, oppstykking og redusert bruk av beiteland gjennom utbygging og menneskelig aktivitet er de største truslene mot reindriftnæringen. I Sørfold er det mange småkraftverk som allerede har fått konsesjon, men som foreløpig ikke er utbygd. Fylkesråden mener at de fire omsøkte kraftverkene må ses i sammenheng med allerede konsesjonsgitte kraftverk når konsekvensene for reindriften vurderes.

Kraftverkene Kobbaskarelva, Blåmann og Nevervatnet vil berøre områder som jerv og gaupe benytter til næringssøk. Jerv og gaupe er rødlistet i kategorien sterkt truet (EN). Da disse rovdyrene ikke direkte er knyttet til elva, og kan trekke unna i en støyende anleggsperiode, er ikke forekomsten av disse tillagt vekt i vurderingene.

Naturtypen *elveløp* er rødlistet som nær truet (NT). Denne er på rødlisten på grunn av naturtypens tilstandsendring de siste 50 år, hvor vassdragsreguleringer er en viktig faktor. Alle de fire omsøkte kraftverkene vil påvirke naturtypen elveløp.

Flere av de omsøkte kraftverkene vil gi varige inngrep i snaufjellet og påvirke landskap av stor og svært stor verdi. Fylkesråden er opptatt av at dersom det gis konsesjon til kraftverk som berører viktige friluftslivsområder, landskap av svært stor/stor verdi og snaufjell må utbyggingen tilpasses slik at de får minst mulig negative konsekvenser for disse verdiene. Blant annet er det viktig at inntak, kraftstasjon og tilhørende infrastruktur har en landskapsmessig tilpasning, at de er lite synlig på avstand og estetisk fine på nært hold.

En utbygging av Mørsvik kraftverk vil påvirke den rødlistede arten ål, registrert som sårbar (VU). Ål gyter i saltvann, men lever i ferskvann. Den er derfor avhengig av å kunne bevege seg opp og ned elver. Det er også registrert ål i Røyrvatnet. I Røyrvasselva er det ikke krav om minstevannføring i dag, derfor er det grunn til å tro at ålen her allerede er negativt påvirket av Røyrvatn kraftverk. I Nordland er kartleggingen av ål mangelfull, derfor er det vanskelig å si noe om artens utbredelse. Undersøkelser viser at ålens klatre- og svømmeevne varierer med kroppsstørrelse, derfor er det utfordrende å velge riktige avbøtende tiltak.

Vannforekomstene som blir påvirket av kraftverkene Mørsvik, Kobbaskarelva og Blåmann er vurdert å kunne oppnå miljømålet om god økologisk tilstand innen 2021. Fire av vannforekomstene som blir påvirket av Nevervatnet kraftverk er også vurdert å kunne oppnå

dette målet innen 2021. For de tre resterende vannforekomstene som kan bli påvirket av Nevervatnet kraftverk, er det risiko for at de ikke når miljømålet. Deler av Kjølvikelva og elva mellom Nevervatnet og Røyrvatn er klassifisert som «sterkt modifiserte vannforekomster», hvor god økologisk tilstand ikke er realistisk. Redusert vannføring i Kjølvikelva kan påvirke Øvrevatnet, hvor dagens miljøtilstanden er moderat økologisk tilstand. Ved en utbygging av Nevervatnet kraftverk er det en risiko for at flere vannforekomster ikke kommer til å oppnå miljømålet innen 2021.

Den *regionale planen for vannregion Nordland og Jan Mayen 2016-2021* er ikke godkjent av departementet ennå. Det er varslet at det kan bli foretatt endringer, spesielt på miljømål i regulerte vassdrag. På bakgrunn av dette velger fylkesråden å ikke tillegge den regionale planens miljømål vekt i begrunnelsene av kraftverkene. Imidlertid skal NVE som sektormyndighet vurdere kraftutbyggingene etter § 12 i vannforskriften.

Fylkesråden ser at småkraftpakke Sørfold vil bidra med ny fornybar energi som kan være gunstig knyttet til eksport av energi. Ettersom kraftverkene vil medføre flere nye inngrep i natur og landskap framstår samfunnsnyttene som liten vurdert mot de potensielle negative konsekvensene for natur og andre arealbruksverdier.

For å få et helhetlig bilde av konsekvensene av småkraftpakke Sørfold har de ulike kraftverkene konsekvenser for viktige fagtema blitt sammenstilt i tabell 4. Her blir det tydelig at tiltakenes samlede negative effekter blir størst for landskap, naturmangfold og reindrift.

Tabell 4 Sammenstilling av konsekvensene for miljø og arealbruksverdier for kraftverkene.

Tema	Mørsvik	Kobbaskarelva	Blåmann	Nevervatnet
Naturmangfold				
Fisk og fiske				
Landskap og prioriterte fosser				
INON				
Friluftsliv				
Reindrift				
Kulturminner				
Konklusjon				

Fylkesrådets vurdering av hvert enkelt kraftverk

Mørsvik kraftverk

Fylkesråden tilrår fylkesrådet å fraråde NVE å gi konsesjon til å bygge Mørsvik kraftverk. Tiltaket har en liten samfunnsnytte og vil medføre negative konsekvenser for ål, laks, sjørøret og fossefall.

Ål er rødlistet i kategorien sårbar (VU). Vannkraftverk er en av påvirkningsfaktorene som har ført til at ålen er rødlistet. Fylkesråden mener at når det er fare for at en sårbar rødlistet art som er direkte knyttet til elva kan bli skadelidende, skal ikke vannkraftverk tillates. Tiltakshaver har foreslått flere avbøtende tiltak, men det fremstår som usikkert om disse tiltakene er tilstrekkelige til at ålen ikke vil bli skadelidende. Fylkesråden legger derfor føre-var-prinsippet til grunn for vedtaket i saken.

Redusert vannføring kan føre til nedsatt produksjon av bunndyr som igjen vil påvirke fossefall som lever i elva.

Dersom NVE likevel gir konsesjon til Mørsvik kraftverk, forutsetter fylkesråden at det stilles vilkår i konsesjonen som sikrer at ålen ikke blir skadelidende av tiltaket. Det må sikres at ålen kan vandre uhindret opp til Mørsvikvatnet og ned til fjorden. I konsesjonssøknaden står det at elva ikke er undersøkt for elvemusling, en slik undersøkelse må gjennomføres før en eventuell utbygging. Det må gjennomføres nødvendige avbøtende tiltak slik at fossefall fremdeles vil oppholde seg i elva etter en utbygging. Kraftverket må ikke medføre negative konsekvenser for anadrom fisk og oter. Nedgravd rørgate må tilpasses slik at den ikke kommer i konflikt med bunkeren, som er et krigsminne av regional verdi.

Kobbskarelva kraftverk

Fylkesråden tilrår fylkesrådet å fraråde NVE å gi konsesjon til Kobbskarelva kraftverk. Kraftverket vil medføre en liten samfunnsnytte sammenlignet med tiltakets negative konsekvenser for reindrift, friluftsliv og landskap.

Inntaket til kraftverket og øvre deler av vannveien skal etableres i snaufjellet. Ettersom de første 310 meterne av rørgaten skal ligge i dagen, vil den bli svært synlig i dette område. Redusert vannføring vil i tillegg forringe visuelle kvaliteter ved elveløpet, som er særlig synlig for reisende langs E6. Prosjektet ligger like ved E6 som her går inn i en lang tunnel. Oppover i fjellet får området derfor et mer uberørt preg. Området har derfor en verdi som viltkorridor, hvor de slipper å krysse E6. En kraftutbygging vil berøre denne korridoren spesielt i anleggsfasen da vilt trolig vil sky området. I en driftsperiode kan rørgaten i dagen ha en negativ effekt på viltet. Dette kan medføre et økt antall påkjørsler hvis viltet i stedet trekker ned mot E6. Rørtraseen vil ifølge reindriftskart etableres i flyttlei for reinen. Spesielt rørtraseen i dagen kan føre til permanente hindringer for reinen.

Dersom NVE likevel gir konsesjon til Kobbskarelva kraftverk, forutsetter fylkesråden at øvre del av vannveien etableres som en tunnel i fjellet. Inntaket må ha en landskapsmessig tilpasning, slik at de blir lite synlig på avstand og estetisk fint på nært hold. Tiltaket må ikke føre til permanente hindringer for reinens flyttlei. Konsekvensene for lysløypa er noe uklare. Fylkesråden mener at alternativ 2 bør velges, dersom alternativ 1 fører til negative konsekvenser for lysløypa. Fylkesråden mener også at det må gjennomføres nødvendige tiltak

for å sikre at anadrom fisk nedstrøms kraftstasjonen ikke blir påvirket av tiltaket.

Blåmann kraftverk

Fylkesråden tilrår fylkesrådet å fremme innsigelse til Blåmann kraftverk. Kraftverket vil medføre negative konsekvenser for snaufjell, landskap av svært stor verdi, rødlistede arter, reinens beiteområder og inngrepsfrie naturområder. Av planlagt årlig produksjon vil svært lite produseres på vinteren, da det er størst behov for strøm. Fylkesråden mener at de positive konsekvensene knyttet til økt produksjon av fornybar energi, ikke vil veie opp for de negative konsekvensene, ettersom kraften vil bli produsert i en tid på året hvor det er redusert behov.

Blåmann kraftverk vil ligge mellom Blåmannsisen (i sør), et UNESCO verdensarvområde (i øst, Sverige), Rago nasjonalpark (i nord) og en rekke kraftutbygginger (i vest). Inngrep, installasjoner og redusert vannføring i elva, vil redusere verdien på landskap og friluftsliv i området. Tiltaket vil også medføre tap av INON-områder, inkludert villmarkspreget natur (> 5 km fra tekniske inngrep). Tiltaket er planlagt i et sårbart høyfjellsområde i snaufjellet, hvor det kan ta opptil 50 år før nedgravde rørgater og anleggsveier gror igjen. Områdets nærhet til viktige verneområder gjør at det er sentralt å redusere eventuelle inngrep og sår i naturen til et minimum. For personer som ferdes på anleggsveien på nordsida av Sisovatnet og ser mot Blåmannsisen, framstår området som uberørt.

Tiltaksområdet benyttes som høst og vinterbeite for Duokta reinbeitedistrikt. I tillegg er området sommerbeite for svensk rein. Sommerbeitene er særlig viktig for svenske samer fordi de ikke har tilgang på høyereliggende beiter andre steder. Det er registrert to rødlistede arter i tiltaksområdet, i tillegg viser tabell 2 at det er potensiale for langt flere. Det 20 meter brede og 1,3 km lange beltet som etableres i forbindelse med rørtraséen, i tillegg til en revevegeteringsperiode på flere tiår, vil påvirke de rødlistede artene og beiteområder for reindrift. En utbygging av konsesjonsgitte Veiski kraftverk i samme periode vil føre til ytterligere konsekvenser.

Nevervatnet kraftverk

Fylkesråden tilrår fylkesrådet å fraråde NVE å gi konsesjon til Nevervatnet kraftverk. Tiltaket vil medføre negative konsekvenser for rødlistede arter, snaufjell, bekkekløfter og flyttleier for rein.

Det er overføringen av Kjølvikelva som er årsaken til at fylkesråden fraråder konsesjonen til kraftverket. I tilknytning til elva er det registrert fossefall og det går et flyttleie i og langsmed elva. Ved inntaket i Kjølvikelva vil det kunne bli usikker is. I tillegg vil en bekkekløft av middels verdi bli påvirket av redusert vannføring i et vassdrag der deler av vannføringen allerede er overført til Siso kraftverk.

Bekkekløften er en av to registrerte bekkekløfter i Fauske kommune. Det har blitt registrert en rødlistet art *rustdoggnål*, som vokser i rike og fuktige skogtyper. Ettersom 92 % av vannføringen i elva skal overføres til Nevervatnet (fra 770 l/s – 60l/s), vil det bli betydelig mindre fuktighet i området. Foreslått skjøtselstiltak i naturbase er at lokaliteten bør avsettes til fri utvikling uten inngrep for å bevare naturverdiene.

Dersom NVE likevel gir konsesjon må det gjennomføres følgende tiltak i Kjølvikelva: Det må slippes en minstevannføring som kan opprettholde verdiene i bekkekløften. Det må gjennomføres tiltak som sikrer at fossefall fremdeles kommer til å benytte elva som leveområde. Inntaket i Kjølvikelva må etableres på en slik måte at det ikke fører til hindringer for reinens flyttleie. Tiltak i snaufjellet må ha en landskapsmessig tilpasning, slik at de blir lite synlig på avstand og estetisk fine på nært hold.

For Røyrvatnet, Røyrvasselva, Nevervatnet og Neverskarelva må følgende tiltak gjennomføres: Jordkabelen ned til Straumvatnet må etableres på en slik måte at den ikke fører til hindringer for reinens flyttlei i dette området. I konsesjonssøknaden er det opplyst at Ål jevnlig går inn i kraftverket med inntak i Røyrvatnet. Fylkesråden forutsetter her at det gjennomføres tiltak som sikrer opp- og nedgang av ål uten at den blir skadet forbi kraftverket. Selv om det ikke er krav om minstevannføring i Neverskarelva i dag, mener fylkesråden at dette må bli et krav ved en eventuell utbygging. Ettersom nedre del av Neverskarelva er gyteområde for ørret bør ikke vannstanden bli noe endret her.

Konsekvenser

Saken vil ikke medføre økonomiske, administrative eller personellmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Saken har heller ingen konsekvenser knyttet til gjennomgående fylkeskommunal politikk knyttet til likestilling, universell utforming og folkehelse. Sakens konsekvenser for miljø, reindrift og andre brukerinteresser er beskrevet tidligere i denne saken, og i vedlegg til saken.

Vedtakskompetanse

Det vises til FT-sak 52/2016 «Reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget», pkt 3.27 4. avsnitt, der fylkesrådet er gitt myndighet til å avgi uttalelse til søknad om konsesjon etter vannressurslovens § 8. Imidlertid skal en av søknadene behandles etter vassdragsreguleringsloven. Ifølge delegasjonsreglementet «Reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget» pkt. 3.26 1. avsnitt, tilligger myndighet til å avgi uttalelse etter lovens § 6 til fylkestinget. NVE kunne ikke gi utsatt høringsfrist. Delegasjonsreglementet pkt 6.6 første ledd gir fylkesrådet myndighet til å avgi uttalelse i saker når tidsfrister ikke muliggjør behandling i fylkestinget.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkesrådet påpeker at det i flere av søknadene er mangelfulle opplysninger om miljøverdiene, og i noen tilfeller feil i søknaden. Mangel på informasjon medfører lengre saksbehandlingstid hos fylkeskommunen. Fylkesrådet ber om at søknader som sendes på høring i framtiden er godt opplyst og uten relevante mangler.
2. Fylkesrådet fraråder NVE å gi konsesjon til Mørsvik kraftverk. Kraftverket vil påvirke den rødlistede arten ål (VU- sårbar) og fossefall. Dersom NVE likevel gir konsesjon forutsetter fylkesrådet at:
 - a. ålen uhindret kan vandre opp og ned Mørsvikelva.
 - b. det må undersøkes om det er elvemusling i Mørsvikelva.
 - c. fossefall fremdeles vil oppholde seg i elva etter en utbygging.
 - d. kraftverket ikke gir negative konsekvenser for anadrom fisk og oter.
 - e. nedgravd rørgate tilpasses slik at den ikke kommer i konflikt med bunkeren.
3. Fylkesrådet fraråder NVE å gi konsesjon til Kobbskarelva kraftverk fordi øvre del av rørgaten er planlagt etablert i dagen. Dette vil påvirke reinens flyttlei og landskap. Dersom NVE likevel gir konsesjon forutsetter fylkesrådet at:
 - a. øvre del av rørgaten etableres som tunnel i fjellet.
 - b. inntaket har en landskapsmessig tilpasning.
 - c. tiltaket ikke fører til permanente hindringer for reinens flyttlei.
 - d. alternativ 2 velges, dersom alternativ 1 fører til negative konsekvenser for lysløypa.
 - e. anadrom fisk nedstrøms kraftstasjonen ikke bli negativt påvirket av tiltaket.
4. Fylkesrådet fremmer innsigelse til Blåmann kraftverk, med hjemmel i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 24 tredje ledd, jf. reglene om innsigelse i plan og bygningsloven §§5-4 og 5-6. Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er tiltakets negative konsekvenser for landskap av svært stor verdi, hele kraftverket vil etableres i snaufjellet og det vil ta flere tiår før området blir revegetert. I tillegg vil det i liten grad bidra til kraftproduksjon om vinteren, når det er størst behov for strøm.
5. Fylkesrådet fraråder NVE å gi konsesjon til Nevervatnet kraftverk. Kraftverket vil gi negative konsekvenser for rødlistede arter, snaufjell, bekkekløfter og flyttleier for rein. Dersom NVE likevel gir konsesjon forutsettes fylkesrådet at:
 - a. det slippes en minstevannføring som kan opprettholde verdiene i bekkekløften i Kjølvelva.
 - b. det gjennomføres tiltak som sikrer at fossefall fremdeles kan benytte elva som leveområde.
 - c. tiltaket ikke fører til hindringer i reinens flyttleier i området.
 - d. tiltak i snaufjellet har en landskapsmessig tilpasning.
 - e. det gjennomføres tiltak som sikrer opp- og nedgang av ål uten at den blir skadet forbi Røyrvatn kraftverk.
 - f. det stilles krav om minstevannføring i Neverskarelva.
6. Dersom det blir gitt tillatelse til ett eller flere av de omsøkte kraftverkene, ber fylkesrådet om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8-12, og med vannforskriften § 12. NVE bes om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:
 - a. Tiltakshaver har aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd.

Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Kulturminner i Nordland varsles umiddelbart.

- b. Detaljplanleggingen må skje i nær dialog med reindriftsnæringen.
- c. Det må slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året for å kunne ivareta landskapsopplevelse, naturtyper og arter som er sårbare for endret vannføring.
- d. Detaljplanleggingen må påse at rødlistearter og viktige naturtyper ikke blir skadelidende av tiltaket.
- e. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning skal vektlegges i utformingen av kraftstasjon og tilhørende infrastruktur.
- f. Ved detaljplanlegging av tiltaket må framtidige klimaendringer og mulige konsekvenser for kraftverket og tilknyttet infrastruktur vurderes.
- g. For de kraftverkene som kan berøre anadrom strekning, må det etableres en omløpsventil i tilfelle driftsstans, for å unngå tørrlegging av elvene.
- h. Tiltakshavers foreslåtte avbøtende tiltak for hvert enkelt kraftverk må inn i konsesjonsvilkårene.

Bodø den 17.06.2016

Ingelin Noresjø

fylkesråd for kultur, miljø og folkehelse

sign

16.08.2016 Fylkesrådet

FRÅD-253/2016

Vedtak

Innstillingen enstemmig vedtatt

Vedlegg:

Tittel	DokID
Vedlegg 1. Mørsvik kraftverk	717730
Vedlegg 2. Kobbaskarelva kraftverk.	717742
Vedlegg 3. Blåmann kraftverk.	717743
Vedlegg 4. Nevervatnet kraftverk.	717744
Blåmann kraftverk - konsesjonssøknad	689174
Kobbaskarelva kraftverk - konsesjonssøknad	689175
Mørsvikelva kraftverk - konsesjonssøknad	689176
Nevervatnet kraftverk - konsesjonssøknad	689177
Til høring - søknad om tillatelse til å bygge fire kraftverk i Sørfold kommune - høringsfrist 07.07.2016 - utsatt høringsfrist 16.08.2016	689173
Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland - høringsuttalelse til søknader om fire småkraftverk i Sørfold kommune - kopi av brev til NVE	732280

Uttalelse til søknad om konsesjon for bygging av fire småkraftverk (Sørfoldpakka) – Sørfol.pdf	737573
Sametinget - uttalelse - kopi av brev	721191